

of de uitkomst aan de verwachting beantwoordde? en daar klaarblijkelijk alles SCHILL tegenliep, de oorzaken op te sporen, door welke alles mislukte. Hoe koen en welberaamd ook de ontwerpen van SCHILL waren, zij stonden toch in het naauwste verband met de uitkomst van den oorlog met Oostenrijk, en met den opstand der volken in Spanje, Tyrol en Westfalen: Het geluk der Oostenrijksche wapenen moest van zelve reeds zijne onderneming begunstigen, maar zegevierden de Franschen, dan kon ook ligt de toestand van SCHILL hopeloos worden; en hoe belangrijk ook de verschillende insurrecties waren, het was niet waarschijnlijk, dat zij den val van Oostenrijk zouden overleven (4).

SCHILL had op den 29 April 1809, zonder iemand, zelfs zijn vertrouwde vrienden, van zijn grootsch ontwerp kennis te geven, Berlijn met zijne huzaren en jagers verlaten, en den weg naar Potsdam en Wittenberg ingeslagen. Daar liet hij halte maken, en gaf nu in korte maar krachtige krijgsmanstaal aan zijne moedige krijgsmannen, die van niets wisten, het schoone ontwerp ter redding van Duitschland te kennen, en zijn besluit, om de banieren der vrijheid op den anderen oever der Elbe te planten. Met het levendigste vreugdegejuich gaf het geheele Corps zijne toestemming, en met een vast vertrouwen op de goede zaak, bijna verzekerd van de overwinning, trokken de dappere krijgslieden verder op, ten einde zoo spoedig mogelijk den vijand onder de oogten te zien. Maar geheel anders werden deze koene togten door het Pruisische Gouvernement beschouwd. Want deze maar al te omzigtige, en het ergste van eenen geweldigen overheerscher vreezende Regering, zich door nieuwe gevaren en rampen bedreigd ziende, werd door de oversnelle marschen en bedoelingen van SCHILL's krijgsmannen zoodanig verontrust, dat zij deze stappen openlijk veroordeelde, tegen SCHILL's voorbarige ontwerpen plegtig protesteerde, en den Majoor SCHILL zelven met een krijgsgeregt dreigde, zoo hij gevat mocht worden. Intusschen had SCHILL in de omstreken van Wittenberg, Halle en Maagdenburg den grootsten schrik verspreid; op den 1 Mei had zich zijn alom stroopend leger ook reeds voor de stad Wittenberg vertoond, de wieg en bakermat der Hervorming, en zoo luisterrijk prijkende met het gedenk-teeken ter eere van LUTHER opgericht, maar ook als Vesting van 't grootste belang. Had SCHILL zich daar kunnen vestigen, dan had hij ook meer zekerheid, om in zijne strooptogten en ontwerpen te kunnen slagen. In deze Vesting bevonden zich ook de Saksische kassen en het hoofd-depôt der Saksische artillerie:

(4.) De geschiedenis van 't jaar 1809 geeft ons de oplossing van het geheele beloop der zaken, die ook grootendeels in de bovengenoemde Schets over SCHILL's karakter naauwkeurig ontwikkeld zijn, en uit welke wij eenige der voornaamste punten ontleenen, doch met de noodige ophelderingen en toevoegselen.

maar ofschoon de Kommandant der Vesting slechts eene kleine bezetting over had, ofschoon SCHILL voorgaf, dat zijn leger de voorhoede van het groote Pruisische leger was, kon hij zijn doel toch niet bereiken. Hij werd niet in de stad toegelaten, en ontwaarde tevens, dat men met allen mogelijken spoed voortging, om de vestingwerken te versterken. Maar niet slechts voor de poorten van Wittenberg had SCHILL het hoofd gestooten: hij vernam tevens het dreigende besluit van het Pruisisch bewind, ontving de benaauwendste tijdingen van de nederlagen der Oostenrijkers, vooral bij Regensburg, en van de geheele demping van den opstand van Dürrenberg in Westfalen, terwijl daarenboven de Koning van Westfalen eenen prijs van 10,000 franken op SCHILL's hoofd had gezet.

C. F. H.

(Het oervolg in een volgend nummer.)

OVERZIGT

VAN EENIGE DER VOORNAAMSTE

Militaire Tijdschriften.

III.

OESTREICHISCHE MILITAIRISCHE ZEITSCHRIFT.

Siebentes heft 1832.

Sedert vele jaren, dat dit tijdschrift het licht ziet, is hetzelfde bij uitsluiting gewijd geweest aan de krijgskundige geschiedenis der vroegere fransche omwentelingsoorlogen; vooral aan de veldtogten der Oostenrijkers tegen de Franschen in Italie, Duitschland en de Nederlanden. Slechts zeldzaam neemt het een artikel - de latere krijgsgeschiedenis betreffende - op - nog zeldzamer militaire onderwerpen van den dag. In alles blijft Oostenrijk, bij het oude, en biedt alzoo, aan de uitlanders, minder belangrijke onderwerpen aan. Het wordt echter met veel kennis en oordeel geschreven, en heeft in de Oostenrijksche staten een uitgebreid debiet. Het gevoel van nationaliteit en de begeerte naar kennis, doet het elk Oostenrijksch officier in handen nemen, die in het oude altijd iets goeds meenen te kunnen vinden. Hierin onderscheiden zij zich van die bij vele andere legers, en hun streven naar wetenschappelijke krijgskennis, blijft niet zonder vruchten, daar men het er, misschien niet ten onrechte, voor houdt, dat in grondige militaire en wetenschappelijke kennis, de Oostenrijksche officieren eenen eersten rang onder de legers van geheel Europa beslaan.

Het laatste uitgekomen heft (20 Augustus), dat wij voor ons hebben liggen, bevat:

1°. *Die operationen des Feldmarschalls Grafen Clerfayt am Rheine vom Main bis an die Sieg, und General Jourdan's Rückzug über den Rhein, im October 1795.*

2°. *Den Angriff des K. K. Generals der Kavallerie Grafen Würmser auf General Pichegrus' centrum, bei Mannheim, am 18 October 1795 und einschliessung dieser stad.*

3°. *Das treffen von Ebelsberg am 3 Mai 1809.*

4°. *Neueste Militair veränderungen.*